

EMOTIONELE VERANDERINGEN

Clënten- en partnerdag PNAH

2 juni 2018, De Flint Amersfoort

Hans van Dam, docent en consulent NAH

hv.dam@online.nl

DE PRAKTIJK

- **EMOTIONELE LEVEN PERSOON MET
HERSENLETSEL VERANDERT**
- **EMOTIONELE LEVEN VAN NAASTE
OOK....**
- **SAMENLEVEN KOMT OPEN TE
LIGGEN...**

**VERMINDERING VAN INLEVINGS-
VERMOGEN (EMPATHIE) KOMT
ERG VEEL VOOR.**

WAAROM?

- **INLEVINGSVERMOGEN HOORT TOT DE TOP VAN ONZE HERSENEN.**
- **DAAR ZIJN ERG VEEL HERSENGEBIEDEN EN VERBINDINGEN VOOR NODIG**
- **HIERDOOR IS DEZE FUNCTIE KWETSBAAR**

- **DOORDAT ER ZOVEEL HERSENGEBIEDEN NODIG ZIJN, IS DE FUNCTIE NOOIT HELEMAAL WEG!**
- **SCHRALE TROOST, MAAR TOCH...**

- **DE PIJN IS DAT JUIST NU HET ER OP AAN KOMT, JE NIET MEER BIJ DE ANDER TERECHT KAN ZOALS JE DAT SAMEN WÉL HAD BEDOELD**

**VOOR ALLERNAASTE GELDT VAAK
DAT EEN 'DERDE WEG' UITKOMST
KAN BIEDEN.**

**IN NIEUWE WEG KUNNEN
VERWACHTINGEN WORDEN BIJGESTELD
EN DAARMEE TELEURSTELLINGEN
WORDEN VERMINDERD - EEN ANDERE
WEG OM MET ELKAAR VERDER GAAN.**

EMOTIONELE GEVOLGEN

- Emotionele gevolgen vaak dubbel: verflakking en verheviging.
- Vaak moeilijk begrepen.
- Inzicht is belangrijk voor omgang

PRIMAIRE EMOTIES

- BANG
- BOOS
- BLIJ
- BEDROEFD
- WEERZIN

WANNEER?

- **Emotie is primair bij vervulling of bedreiging van primaire behoeften:**
 - ✓ **Overleving**
 - ✓ **Vrijheid**
 - ✓ **Autonomie**
 - ✓ **Binding**
 - ✓ **Effectiviteit**
 - ✓ **Veiligheid**

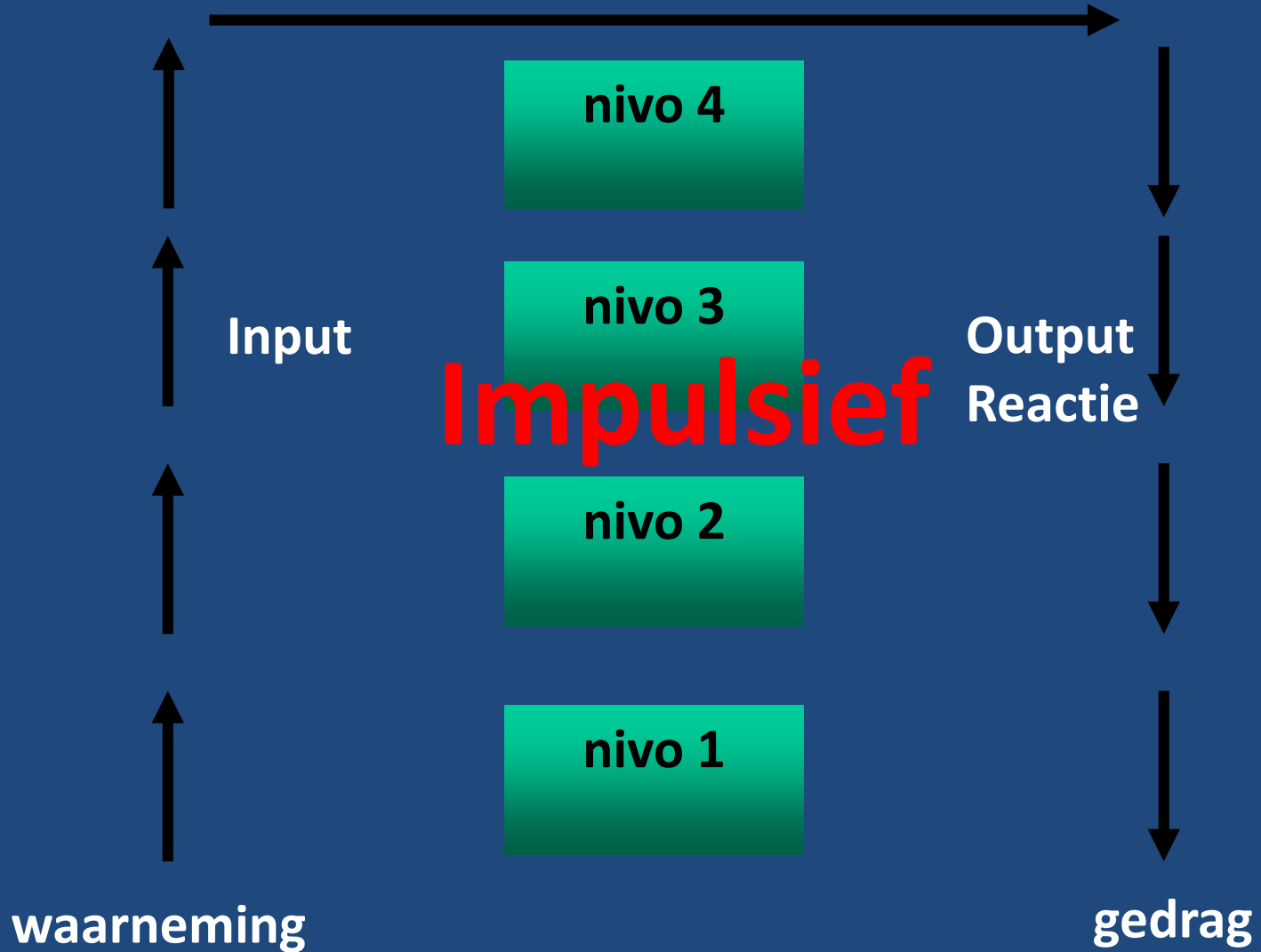
SECUNDAIRE EMOTIES

- Ook wel sociale emoties genoemd – emoties in dagelijks verkeer, bijvoorbeeld:
 - ✓ Bewondering
 - ✓ Dankbaarheid
 - ✓ Sympathie
 - ✓ Trots
 - ✓ Jaloezie

VERSCHILLENDE AANSTURING

- **PRIMAIRE EMOTIES UIT DE DIEPTE VAN DE HERSENEN**
- **SECUNDAIRE EMOTIES VNUIT DE VOORSTE HERSENDELEN**
- **BIJ SCHADE VOORSTE HERSENDELEN:
AFNAME SOCIALE EMOTIES EN VERSTERKING
PRIMAIRE EMOTIES**

WEL-DOORDACHT GEDRAG

TERUG NAAR DAGELIJKS LEVEN

- **EMOTIONELE LEVEN PERSOON MET
HERSENLETSEL VERANDERT**
- **EMOTIONELE LEVEN VAN NAASTE
OOK....**
- **SAMENLEVEN KOMT OPEN TE
LIGGEN...**

GEEN GEVECHT *MET* MAAR *OM*
ANDER LEVEN

**ZEG JA TEGEN HET BESTE EN
STERKSTE IN JE...**

TENSLLOTTE....

NIEMAND KAN HET ALLEEN!

HELP ME, HELP ME DOOR DE NACHT

Een lepel in de soep

Verhalen en uitleg over
niet-aangeboren hersenletsel

Hans van Dam

Fred Meijer

DANK !